

Feburê kwamen eenvoudige vromen ten getale van 30 tot 80 menschen bijeen om de geschriften van Da Costa e.a. te lezen. Later was het vooral de godsdienstonderwijzer T. M. Looman, die het Reveil populariseerde door zijn Vereniging ter verbreiding der Waarheid. In haar Bestuur zaten o.m. de heer en mevrouw Hôveker, van wie L. Aalders vertelde in het laatste Meinummer van Stemmen des Tijds.

Reeds een vorig maal wees ik op dat artikel. Thans kom ik er nog even op terug. Men vindt daar n.l. ook een bladzijde gewijd aan juffrouw De Rochemont, wier huis in de Jonge-roelensteeg bij de Kalverstraat een haard van geestelijk leven was. Op haar slaat ook wat de oudste zoon van Isaac Esser in het levensbericht van zijn vader schreef: dat deze voor zijn geloof uitkwam in de salons der Haagsche aanzienlijken niet minder dan in den mangelkelder eener vrome ziel te Amsterdam. En in „Bladen uit mijn Levensboek" door S. H. Buytendijk vindt men over haar merkwaardige bijzonderheden. Een en ander daaruit moge strekken ten bewijze, dat het Reveil waarlijk niet zoo eenzijdig aristocratisch is geweest als men het gewoonlijk voorstelt.

Cornelia de Rochemont, geboren Hanselman, woonde in een aardewerkwinkeltje. Van het loon, dat haar man, pakhuisknecht, verdiende, en van wat het winkeltje opleverde, moesten zij en een aangenomen kind leven. En toch deed die vrouw aan armen en ellendigen overvloedig wel. Wat ze met haar mangel en de wasch-doen verdiende, was heilig geld, waarvan ze nooit iets ten eigen bate gebruikte.

Te Helvoet was ze indertijd plotseling tot geestelijk ontwaken gekomen en had ze door haar wel-verzekerd geloof terstond aller aandacht getrokken. De Afgescheidenen deden wat ze konden om haar te bewegen tot hun kerk over te komen; maar zij meende te moeten blijven in die kerk, waarin ze door den Heere was getrokken, om daar haar licht te laten schijnen.

Werd ze in de kerk gemist, dan was het om met God alleen te zijn. Veel van de preek meedragen deed ze niet. Een enkel woord, dat haar trof, voerde haar boven lucht en wolken.

In 1853, bij den uitgang van een Zondagochtend-beurt in de Nieuwe Kerk, na een preek van Ds Muntendam, maakte Hôveker kennis met haar. Hij had niets aan de preek gehad, terwijl zij vervuld was van het geestelijk genot, dat zij gesmaakt had. Over dit zonderling verschijnsel dacht Hôveker na, en al spoedig ontdekte hij, waarin het onderscheid lag. Zij was een hongerige ziel, voor welke alle bitter zoet is; hij een verzadigde ziel, die het honigzeem vertrad. De kennismaking met juffrouw De Rochemont bracht een geheele omkeering bij Hôveker teweeg. Voortaan was deze bijzonder-begenadigde vrouw de zeer gewenschte vriendin zijner familie.

„Een vrouw uit duizend", noemde hij haar aan student Buytendijk, toen deze haar op Zondag 20 October 1853 voor 'teerst bezocht. Hij kwam terecht in een langwerpige opkamer met één raam, hoog bij den zolder, en vond er een gezelschap, naar de kleding te oordeelen uit den gegoeden burgerstand, terwijl brood, koffie enz. gereed stonden. Middelerwijl liep Moedertje De Rochemont af en aan en zei: „Ja, kinderen, ik had daar in mijn hart: Heere, geef me zoo altijd de uwen te bedienen". 'tGesprek liep dien Zondag voornamelijk over den nood der kerk, in verband met Dr Meyboom, den predikant van Groninger richting, wiens beroep naar Amsterdam algemeene ontevredenheid en verontwaardiging in de gemeente verwekt had. Ten slotte zong men Psalm 89:7 en 8, en student Buytendijk ging voor in dankzegging en gebed. Bij 't afscheid nemen kneep Moedertje zijn handen — want knijpen kon ze — en zei: „Indien niet meer hier beneden, dan daar boven".

In Juni van het volgend jaar trof hij het vrome vrouwtje met de familie Hôveker te Utrecht in de Haverstraat bij juffrouw Bresser aan, om de bevestiging en introde van Dr Beets bij te wonen. Na een rijkgezegenden Zondag maakte Buytendijk, die vroeger stalhouder was geweest, met het Amsterdamsche reisgezelschap een rijtoer naar Amersfoort en Soestdijk, en Dinsdag daarop naar Driebergen. Onderweg werd een voorsmaak des hemels genoten: hooge geestelijke vreugde bezielde allen van den kleinste tot den grootste; psalmen en gezangen werden gezongen, gebeden uitgestort, hemelsche gesprekken gevoerd: spijs werd bijna niet genuttigd. Alles ademde vrede en lieflijkheid. Gedurende een viertal dagen had men alle zorgen en bekommernissen op zij gezet, om neer te liggen in grazige weiden en zich zachtens te laten voeren aan zeer stille wateren; zoodat mevrouw Hôveker, toen ze in een bosch zongen: „Hoog, omhoog, het hart naar boven, hier beneden is het niet", uitriep: „Hier beneden is 't wel".

's Woensdag werd op de kamer van student Hôfker afscheid genomen. „Kinderen", zei Moedertje Rochemont, „deze dagen komen hier nooit terug, maar wel boven." In een cirkel geknielt sloot men nu voor Gods aangezicht een heilig verbond om des Heeren te zijn en Hem getrouwelijk aan te kleven onder vreugde en smart. Buytendijk stelde voor om elken morgen elkander in den gebede te blijven gedenken. Aan het station zagen de Utrech-

tenaren de Amsterdammers met weenende oogen vertrekken.

Waait ons uit dit verhaal niet de hooge berglucht tegen van het Reveil in zijn nadagen, met hun glanzend avondrood?

Buytendijk voelde zich gedrongen het een en ander uit het leven van haar, die in dezen kring 't bezielend middelpunt uitmaakte, aan de vergetelheid te ontrukken. Nooit heeft hij iemand ontmoet, bij wie belijdenis en wandel in nauwer verband stonden. Hôveker zei hem eens: sla die vrouw uit dien pottenwinkel gade van primo Januari tot ultimo December, en ge zult me nooit meer vragen, of het mogelijk is, in den vollen zin een navolger van Christus te zijn.

Van haar zienersblik en profetische gaven vertelt Buytendijk het volgende. Ze had te Amersfoort een zwager wonen, een toonbeeld van slechtheid, die zijn familie verarmde en zijn vrouw naar het graf hielp. Ondanks al haar vermaningen en bedden bleef hij verhard. Ten leste waarschuwde ze hem voor de laatste maal, onder bedreiging van een verschrikkelijk oordeel Gods. Hij antwoordde met een verwensching. Toen sloeg God hem met verlamming aan handen en voeten.

Een ander voorval. Candidaat Hôfker zou in zijn eerste gemeente, in Oost-Friesland, als 'leeraar worden ingezegend. Moedertje De Rochemont had van God de belofte ontvangen van daarbij tegenwoordig te zullen zijn. Hôveker maande haar echter vergeefs aan om Vrijdags te voren samen de reis te doen. Ze had daartoe van God nog geen vergunning gekregen. En of haar al gezegd werd, dat, wijl er 's Zaterdags geen boot op E. voer, de haar gegeven belofte dan niet kon vervuld worden, het mocht niet baten. Komen zou ze, maar hoe, dat moest ze aan God overlaten. Den volgende morgen vroeg zond ze haar man naar de aanlegkade om plaats te bestellen. En jawel: een goederenboot, die op ongeregelde tijden voer, lag gereed. Zoo kwam ze dus toch te E., maar op Gods tijd en in Gods weg.

Nog een geval. In 't begin van October 1857 vroeg Moedertje De Rochemont aan Mevrouw Buytendijk (hij was gehuwd gaan studeeren), hoe het met zijn studie ging. Deze deelde haar mee, dat de provinciale kerkbesturen in het afnemen van de candidaatsexamens zeer streng geworden waren; dat dit jaar zeven van de zestien leerlingen der Utrechtsche Universiteit waren afgewezen. Wacht even, zegt Moedertje, en verwijderd zich. Teruggekomen, deelt ze mee, dat Buytendijk zonder vrees kon zijn; want de pastorie van de gemeente waar hij komen zou, was ledig, en ze had de appels en peren er aan de boomen zien hangen. Doch dat kon, meende Buytendijk, onmogelijk waar zijn. Want er bestond destijds een bepaling, dat een proponent niet beroepbaar was in een gemeente, vacant geworden vóór den dag van zijn examen. Maar zij, door een abnormaal spoedig vertrek van de predikantsweduwe te Veen bij Heusden stond de pastorie daar leeg. En nu schreef het reglement voor, dat een proponent in zulk een gemeente wel beroepbaar was, als hij drie maanden tevoren tot de Evangeliebediening was toegelaten. Buytendijk nu slaagde op 4 Augustus, werd te Veen beroepen en nam deze gemeente aan, alles in overeenstemming met wat Moedertje in een gezicht gezien had. Twee jaar later zouden in den pastorietaun de laatste appels en peren geplukt worden. Doch daar belde tot groote verrassing juffrouw De Rochemont. Alsof ze in de pastorie bekend was, liep ze naar de achterkamer en zei: „Zooals ik vóór drie jaar dit huis en in dien tuin de appels en peren aan de boomen in den geest aanschouw heb, zie ik ze nu met mijn vleeschelijke oogen."

Deze vrouw heeft op Buytendijk een invloed uitgeoefend, gelijk nooit iemand anders. Wat Pietje Baltus voor Kuypers was, was Moedertje De Rochemont voor Buytendijk. De uren in haar gezelschap doorgebracht, behoorden tot de heiligste in zijn leven. 't Was een zweven op den adem des Geestes.

Meestal had ze den ganschen dag bezoek, ook van aanzienlijken. Maar inmiddels ging de mangel, en allen (predikanten uitgezonderd) moesten helpen trekken. Klagen vonden in haar een troosteres, zijzelve echter klaagde nooit dan aan haar Ziele-vriend. Doch dan waren haar worstelingen soms van dien aard, dat ze er ontdaan uitzag. Ze vorderde te veel van haar kracht, waardoor het gebeurde, dat ze een paar dagen achtereen sliep.

Des Zondags was ze alleen voor haar uitverkorenen toegankelijk. In de goddelijke dingen was ze thuis. Men stond verbaasd over haar juist gebruik van de Heilige Schrift. Op menigen tekst deed ze een verrassend licht vallen. Ze was een door God onderwezene.

In den tijd van Buytendijks verkeer met haar had ze een brandend verlangen om ontbonden te worden en met Christus te zijn. Ze kon, zei ze, gemakkelijker sterven dan haar kousen uittrekken — ze was destijds waterzuchtig. Weinige Christenen zijn in die mate zich hun geloof bewust geweest als zij. Eens hoorde men haar zeggen: „Ik heb de Kerke Gods lief; ze ligt met al haar nooden zwaar op mijn hart. Doch niet ik draag ze, maar Christus, die in mijn hart woont".

Tijdens Buytendijks omgang met haar schijnt haar geestelijk leven zijn toppunt te hebben be-

reikt. Daarna stierf haar man. Toen had ze geen middelen van bestaan. Daarbij droeg ze een krank lichaam met zich om. Ze vertoonde nog slechts de schaduw van eertijds. In zeker opzicht is Moedertje De Rochemont dus achteruitgegaan, toch is ter andere zijde haar eenswillendheid met God gewassen. Toen Buytendijk haar voor de laatste maal bezocht — ze was destijds tachtig jaar — zei ze hem: „Ge weet hoe 'ik vroeger naar den dood haakte. Thans heb ik ook ten dezen geen wil meer". En dat verklaarde een vrouw, die arm was, blind, met een lichaam vol wonden en gaten!

Ze is op den 6en November 1887 de eeuwige rust ingegaan.

RULLMANN.

Wijde grenzen.

Wij lezen in „De Leeuwarder Kerkbode" het volgende over de Friezen:

In den tijd, dat de Friezen voor het eerst met het Evangelie in aanraking kwamen, bewoonden zij een veel grooter gebied dan het tegenwoordige Friesland. Lange onze geheele zeekust: in Holland, het tegenwoordige Friesland, in Groningen, in Oost-Friesland (Duitsland) woonden Friezen. Utrecht was een Friese stad. Deventer lag ongeveer op de grens.

Op deze mededeeling heb ik wel een amendement. De Friezen hebben inderdaad grooten invloed geoefend op onze cultuur. Maar zoover als hier gezegd wordt hebben hun grenzen zich toch zeker niet uitgestrekt.

Het IJselgebied is altijd zuiver Saksisch terrein geweest.

Eerst na het ontstaan van de Zuiderzee zijn de Friezen wat zuidelijk opgedrongen en langs de kust van de Zuiderzee blijven wonen.

En in Holland woonden de Friezen slechts in de kuststreek, evenals in Zeeland. Hier moet dan weer een uitzondering gemaakt worden voor Kennemerland waar de Kaninefaten woonden.

Utrecht een Friese stad te noemen, is bovendien zonder meer ook niet juist.

Ik merk dit slechts op met de bedoeling, om het ook voor andere volksdeelen mogelijk te maken, dat zij vertellen, dat zij vroeger een plaatsje hadden in het tegenwoordige Nederland.

J. W.

Geen Zending.

In het Italiaansche „Evangelische Gemeindeblatt" stond, dat de Joego-Slavische regeering de haar door de Duitsch-Evangelische kerken voorgelegde kerkenorde eerst goedgekeurd heeft (hetgeen de publieke erkenning der Kerk beteekende), toen uit deze geschrapt was, dat de kerk „inwendige en uitwendige zending" deed; Joego-Slavië dult geen zending onder Orthodoxen of Mohammedanen.

Het Boeddhisme in Frankrijk.

Volgens het Fransche „Journal des Debats" zijn er thans in Frankrijk 30.000 aanhangers van het Boeddhisme. In 1930 is een Fransch-Japansche bond opgericht, die te Parijs een centrum stichten wil voor het Boeddhisme. De actie gaat in Frankrijk uit van de Japansche soto-sekte, welke sinds 1928 gevestigd is in het museum Gaimet, dat dienst doet als instituut voor Boeddhistische studien.

J. W.

Jubilairitis.

Onder dit opschrift schrijft Ds Renting in de „Geldersche Kerkbode" het volgende:

Bij de verschillende reeds lang voorkomende kwalen als bronchitis, pleuritis enz. is in de laatste jaren, met name in de predikantenwereld, een andere ziekte opgetreden, die we met den naam „Jubilairitis" zouden kunnen bestempelen.

Het is een ernstige kwaal, die tot veel complicaties aanleiding kan geven en die bovenal het gevaar met zich medebrengt, dat het onderscheidingsvermogen tusschen schijn en werkelijkheid wordt afgestompt en aan den waarheidszin, die kostelijke gave, welke voor ieder, maar in de eerste plaats voor een geestelijken leidsman zulk een onmisbaar bezit is, meer dan ééns schade toegebracht wordt.

Op niet onverdienlijke wijze schetst „Spectator" in „De Gereformeerde Kerkbode voor Noord-Brabant en Limburg" het verloop dezer ziekte.

Hij doet dat op de volgende manier:

„Om de vijf jaar jubilaris te zijn en held van het daarmee verbonden festijn, is een sport, die menig predikant beoefent in ons dierbaar land. 't Begint met een klein entrefilet, als bladvuiling in de krant gezet. Kort daarop verschijnt een levensbericht met opgave der gemeenten, die hij heeft gesticht en een al of niet erg gelijkelijk portret met een treffend pastoraal cachet. In de gemeente raakt dan alles in de weer. Al wat collecteren kan, collecteer! is het met vreugde vernomen parool, weerklinkend en galmend van pool tot pool!

Er komt een aanvraag van een persbureau, ergens uit Amsterdam, Den Haag, of zoo, om de huldiging te mogen conterfeiten, waar ze zich goed van beloven te kwijten.

En als de gewichtige datum daar is, — mits het

weder n... mekaar i... ris in de... deren far...

De pre... jas smok... kathedr... een van... met besc... door een... snaar wo...

Ook we... orgelsolo... zongen t... wordt uit... En dan m... voorwerp...

Geluid... roerd, i... waagt t... te spreke... onweers... schenk, z... danken... slot van... mama en... van uitr... kolomme...

Een ju... wel een... bekenden... hierin se... ook wat... die feest... kanten e... feitfel va... harden w...

De sch... voor ove... te ontire... Hij be... hoede teg... „k Heb... de lezer...

Dit is... Een w... hier nie... Bezuin... eischen...

Men n... voor pre... van hun... gewaard...

't Is b... Maar... Laat m... Woords... der Gem...

Daars... vijf jaar...

Dr Knop... blad" het...

Er bes... voor A... Anthu... gemeen... denis v... valt van...

Op de... reau hie... dracht b... te Rotte... Interes...

Wij heb... dat deze... daaruit... heele... gen ons...

In de... naar... het lang... zinnen... gere in... arbeider...

middels... gereken... zou het... oefende... gezinnen...

355. Bij... per 100... dat men... moet tr...

jonge m... lijken z... deze ge... laten de...

Een a... diens... zijn dez...

1. Bei... 2. Bei... 3. Bei... 4. Bei...

5. Bei... 6. Bei... 7. Vac... 8. Vac...

9. Ove... Het z... forme... ren he...

Roomsc... met 325... 7 met 2... Nu z...

roepen... rent o...